

Viadua – sdružení pro ochranu a obnovu přírody a krajiny

Závěrečná zpráva k projektu „Objevitelské vycházky pro rodiny s dětmi“

dle Smlouvy č. OSKOL/FRM/000370/2014/Pal o poskytnutí finanční podpory
z rozpočtu statutárního města Olomouce

Zpracovala: Mgr. Alice Háková, spoluřešitel projektu
únor 2015

Cíl projektu:

Cílem projektu byla organizace 9 terénních exkurzí pro rodiče a děti do přírodovědně zajímavých území v okolí Olomouce a dvou setkání v Botanické zahradě Přírodovědecké fakulty Univerzity Palackého, kde proběhl výukový program o blanokřídlém hmyzu.

Při terénních exkurzích byly hravou formou dětem i dospělým prezentovány názvy organismů, které se v daném prostředí nacházejí, základní vazby mezi nimi, důraz byl kladen na uvědomění si důležitosti zachování biodiverzity a seznámení se ze základními principy ochrany přírody v ČR, které jsou v daném území aplikovány. Prostředí je při terénní exkurzi zkoumáno např. lovem pomocí sítěk, smýkáním a prohledáváním úkrytů, dalekohledy apod. Cílovou skupinou jsou rodiče a děti ve věku 3-8 let.

Pro každou exkurzi byly vymyšleny hry, pracovní listy a výtvarné činnosti v souladu s principy environmentální výchovy a s použitím prvků Montessori pedagogiky. Doprava je pro terénní exkurze vlastní.

Seznam lokalit, kde proběhly terénní programy s popisem programu vycházky

1. Vycházka ke zřícenině hradu Drahotuš nad obcí Podhoří u Lipníka nad Bečvou – seznámení se s životem v lese v zimním období, navštívíme staré důlní dílo, kde budeme moci vidět hibernující netopýry, budeme studovat stopy zvěře a povídat si o jejich strategiích přežití v zimním období, migracích ptáků apod.

Vycházka do zimního lesa z Podhoří k hradu Drahotuš proběhla dne 3.3. 2014. Společně jsme zkoumali zimní bukový les, kde jsme našli různé plody stromů a jejich listy. Druhy stromů jsme se snažili identifikovat pomocí pupenů. Počasí nám nepřálo a tak se zimní stopování omezilo jen na pár stop v blátivé cestě, kde jsme objevili srnce, divoké prase a lišku. Seznámili jsme se také se zchovalou zcela zřetelnou vrásou. Ve staré průzkumné štolě pod hradem Drahotuš jsme spočítali hibernující netopýry. Účastníci byli poučeni o chování a pohybu v jeskyni, dozvěděli se mnoho zajímavého o životě netopýrů a byli jim představeni pomocí obrázků zástupci, které jsme poté pozorovali v jeskyni. Závěrem jsme měli štěstí a těsně nad našimi hlavami proletěl orel skalní, jedinec z úspěšného vyhníždění.

Celkem se vycházky zúčastnilo 7 dospělých a 7 dětí.

2. Jarní aspekt v lužních lesích v CHKO Litovelské Pomoraví – pozorování obyvatel periodických tůň, ekosystém tůně a jejich tvorba, flóra jarního aspektu, smyslové poznávání prostředí lužního lesa

Vycházka do lužního lesa v okolí Lovecké chaty v CHKO Litovelské Pomoraví proběhla dne 5.4. 2014. Společně jsme navštívili lužní les, kde jsme se dozvěděli mnoho nového o ptácích, pozorovali jsme je u stavby hnízd. Pomocí obrázkového klíče jsme určovali jednotlivé druhy rostlin. Při cestě k řece Moravě jsme vyčistili dvě staré ptačí budky. U Moravy jsme si postavili z kůry a klacíků loďky. Nakonec jsme se pomocí pískového lože na nakloněné rovině snažili napodobit meandrující říční koryto.

Celkem se vycházky zúčastnilo 12 dospělých a 24 dětí.

3. Přírodní památka U Strejčkova lomu – početná populace koniklece velkokvětého na střední Moravě spojená se povídáním o geologii a druzích hornin. Stratigrafická tabulka a vznik života na Zemi.

Strejčkův lom jsme navštívili 19.4. 2014, kde jsme si mohli prohlédnout poslední odkvétající koniklece velkokvěté. Zahráli jsme si geologické pexeso s páry různých druhů hornin a nakonec si rozvinuli 10 m dlouhý provaz, kde bylo vyznačeno trvání různých geologických ér. Nakonec jsem si na dně lomu zahráli na horolezce a prozkoumali stěny lomu, zda nenajdeme nějaké zkameněliny.

Celkem se vycházky zúčastnilo 8 dospělých a 16 dětí.

4. Za orchidejemi na Malý Kosíř – pozorování orchidejí v PR Malý Kosíř, problematika krajiny zemědělské stepi, její obyvatelé, vztahy, využívání krajiny člověkem, trvale udržitelný rozvoj

Vycházka „Orchideje najdeme nejen v tropickém pralese“ proběhla dne 12.5. 2014. Společně jsme navštívili Přírodní rezervaci Malý Kosíř. Pokusili se spočítat kvetoucí orchideje a seznámili i s ostatními kvetoucími rostlinami. V zatopeném lůmku jsme lovili a pozorovali pulce skokana hnědého a seznámili se s životním cyklem žab. Děti třídili obrázky živočichů, kteří v prostředí žijí a zahráli si honičku na pulce a užovku obojkovou (vztah predátor – kořist). Z vyhlídky jsme viděli přes širé lány až do Olomouce a povídali si o vzniku takové krajiny.

Celkem se vycházky zúčastnilo 14 dospělých a 24 dětí.

5. „Včelí výukový program“ v Botanické zahradě PřF UP v Olomouci – pozorování způsobu života sociálního blanokřídlého hmyzu (včely v pozorovacích úlech) a nesociálního (včely samotářky v hmyzím hotelu).

Povídání o včelách proběhlo až v září 2014 z důvodu pozdější instalace pozorovacího včelího úlu, který byl do areálu Botanické zahrady PřF UP v Olomouci umístěn v srpnu 2014. Děti i rodiče si oblékli speciální oděvy pro práci v blízkosti včelího úlu. Seznámili se se včelařskými pomůckami a základními informacemi o životě včel (včelí kasty, včelí paraziti, úloha včel v zahradě). Vyrobili si svíčky z včelího vosku.

Celkem se programu zúčastnilo 14 dospělých a 20 dětí.

6. Okolí jezera Poděbrady, Přírodní rezervace Plané loučky – lodní výprava za poznáním ekosystému jezera, pozorování známek přítomnosti bobra evropského, odchyt organismů v jezeru, různé druhy ryb

Plavba po jezeru Poděbrady proběhla 13.6. Společně jsme se na nafukovacích člunech plavili kolem ostrova na Poděbradech. Při plavbě jsme se seznámili s různými druhy ptáků, vyplašili jsme na hnízdě lysku černou a viděli mladé roháče, jak si jezdí na zádech svých rodičů. Už víme, jak poznáme, kde žije bobr, objevili jsme u mostu jeho hrad. Také víme, že plovoucí rostliny v jezeru mají různá jména, objevili jsme celkem 6 druhů.

Celkem se vycházky zúčastnilo 11 dospělých a 15 dětí.

7. Údolím Bystřice za rakem říčním – problematika čistoty vody a důvody jejího znečištění, názvy živočichů žijících v řece Bystřici a jejich potravní vztahy, tvorba údolí, geologie – názvy hornin (skály), pozorování raka říčního

Vycházka „Na lov raků do údolí Bystřice“ proběhla dne 27.6. 2014. Společně jsme navštívili Přírodní park Údolí Bystřice. Povídali jsme si o znečištění vod, na začátku jsme našli mapu a úkoly, které jsme museli splnit, než jsme došli na malou štěrkovou pláž u řeky. Tam jsme byli překvapeni, kolik raků jsme mohli pozorovat. Nabarvili jsme si kamínky jako památku na hezké odpoledne. A nakonec jsme si udělali táborák.

Celkem se vycházky zúčastnilo 12 dospělých a 18 dětí.

8. Za ptáky do PR Chomoutovské jezero – pozorování ptáků v různých typech mokřadních biotopů, problematika revitalizace vodních ekosystémů.

Chomoutovské jezero jsme navštívili 18.9. 2014, kde jsme dalekohledy pozorovali ptačí obyvatele. Podívali jsem se na nově vzniklé mokřady v sousedství jezera a prohlédli si

květenství orobince. Našli jsme i pokácené stromy od bobra evropského a také jeho skluzavku.

Celkem se vycházky zúčastnilo 9 dospělých a 15 dětí.

9. Podzimní vycházka do zlatého lesa v okolí zříceniny hradu Kartouzka – pozorování proměny lesa na podzim, fauna půdních bezobratlých.

Na houby do okolí hradu Kartouzka jsme se vydali 25.9. 2014. Prozkoumali jsme les a našli celkem 20 druhů hub. Některé byly i jedovaté. Dozvěděli jsme se něco o lišejnících, jsou to vlastně napůl houby. Vybarvovali jsme houby jen s pomocí přírodních materiálů.

Celkem se vycházky zúčastnilo 8 dospělých a 13 dětí.

10. Výroba ptačích budek a ptačích krmítek v zázemí Botanické zahrady PřF UP v Olomouci – v rámci aktivity budou vyrobeny různé typy budek a krmítek, které budou vyvěšeny ve volné přírodě, na zahradách a v areálu botanické zahrady

Dne 10.11. 2014 v botanické zahradě proběhla výroba domácích hmyzích hotelů, které si účastníci odnesli s sebou domů a na jaře budou instalovat na svých zahradách. Účastníci byli seznámeni s různými typy budek, které pak pod dozorem vyrobily.

Celkem se vycházky zúčastnilo 8 dospělých a 14 dětí.

11. Vánoční stromek pro zvířátka – v rámci vycházky v zimním lese budeme pozorovat stopy zvířat a připravíme jim „vánoční stromeček“ s prskavkami a zpíváním koled.

Vánoční stromek pro zvířátka letos byl vystrojen u Horní boudy pod vrchem Jedová. Při této příležitosti jsme navštívili starou štolu, kde jsme objevili hibernující netopýry. Cestou do údolí jsme vyplašili stádo divokých prasat. V rámci vycházky se účastníci seznámili s různými strategiemi živočichů, kteří zde v lese žijí a jak přežívají zimní období.

Celkem se vycházky zúčastnilo 10 dospělých a 16 dětí.

Závěr:

Cíle projektu byly splněny.

Účastníci se při plánovaných vycházkách seznámili s různými typy ekosystémů v řadě zvláště chráněných územích a objevovali krásy Botanické zahrady PřF UP v Olomouci. Pozorovali celou řadu zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů. Nikdo nebyl při akcích zraněn, žádné zvíře nebylo zabito, ani zraněno. Počty a druhy netopýrů byly nahlášeny na středisko Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v Olomouci. Celkově se vycházek zúčastnilo 102 dospělých a 182 dětí.

Příloha: Fotodokumentace

Obrázek 1: U řeky Moravy – takové lodě jsme vyrobili!

Obrázek 2: Na Malém Kosří – Je slepýš had nebo ještěrka?

Obrázek 3: Na vycházce k hradu Kartouzka jsme se dozvěděli, že ne všechny „čárkované houby“ jsou jedovaté

